

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของ เทศบาลตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบ การควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน 16 ประการ เป็นกรอบในการศึกษา

ระเบียบวิธีการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการใช้แบบสอบถามที่ประยุกต์จาก แบบตรวจการควบคุมภายใน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยการสอบถาม พนักงานการเงินและบัญชี หรือผู้ที่มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานของเทศบาลตำบล ใน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 9 แห่ง แห่งละ 2 คน รวม 18 คน นำมาประมวลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้เกณฑ์มาตราวัดความสำคัญ (Rating Scale)

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและเกี่ยวกับเทศบาลตำบล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งงานในฝ่ายงานการเงิน/บัญชี ร้อยละ 27.70 และตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ หน่วยงานตรวจสอบภายใน และเจ้าพนักงานธุรการ และเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป เทศบาลตำบลส่วนใหญ่ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลน้อยกว่า 1 ปี จากการยกฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบลและสุขาภิบาล มีจำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงานมากกว่า 80 คน มีจำนวนประชากรในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลตั้งแต่ 9,000 คนแต่ไม่เกิน 10,000 คน และรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมากกว่า 9,000,000 บาท แสดงว่าหน่วยงานเทศบาลตำบลที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

5.1.2 สรุปผลการศึกษาตามองค์ประกอบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน

ผลการศึกษาแนวทางการควบคุมภายในของหน่วยงานเทศบาลตำบล สามารถสรุปตามองค์ประกอบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน ได้ 12 องค์ประกอบดังนี้

เทศบาลตำบลมีการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ คือ การแบ่งแยกหน้าที่ร้อยละ 100.00 การกำหนดให้มีผู้ควบคุมงานร้อยละ 100.00 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานร้อยละ 100.00 การจัดให้มีวิธีป้องกันสินทรัพย์ให้ปลอดภัยร้อยละ 86.73 การใช้แบบฟอร์มและเอกสารร้อยละ 100.00 การมอบอำนาจสั่งการร้อยละ 88.90 การจัดให้มีการอนุมัติร้อยละ 90.73 การควบคุมทางการบัญชีร้อยละ 95.75 การควบคุมโดยงบประมาณร้อยละ 82.21 การตรวจสอบภายในร้อยละ 100.00 การจัดให้มีอนุกรรมการตรวจสอบร้อยละ 96.83 และการจัดให้มีการควบคุมสองฝ่ายหรือการตรวจสอบยืนยันภายในร้อยละ 100.00

นอกจากการควบคุมภายในตามองค์ประกอบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน เทศบาลตำบลมีการควบคุมภายในเรื่องทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 96.30

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้แบบสอบถามการควบคุมภายในตามแบบตรวจการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้นำมาจัดกลุ่มตามองค์ประกอบการควบคุมภายในด้านการบัญชีและการเงิน 16 ประการ เทศบาลตำบลมีการปฏิบัติการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากที่สุด 12 องค์ประกอบ และมีการควบคุมภายในในเรื่องทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการควบคุมภายในของ นภาพร ณ เชียงใหม่ (2547) ที่ว่า การที่ข้อมูลทางบัญชีและการเงินจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหารนั้น จะต้องเป็นข้อมูลที่เกิดจากระบบการบันทึกและจัดทำข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ มีการกำหนดนโยบายและวิธีการที่จะทำให้บรรลุดัตถุประสงค์ ความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายและวิธีการที่วางไว้ของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารในองค์กรนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2540) ที่ว่า เพื่อให้บรรลุดัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีซึ่งประกอบด้วย การรักษาสินทรัพย์และเอกสารหลักฐานของบริษัท การทำให้ข้อมูลทางการเงินและบัญชีถูกต้องเชื่อถือได้ และการกำหนดให้มีมาตรการที่จะสามารถตรวจพบเกี่ยวกับสินทรัพย์และเอกสารหลักฐานที่สูญหายหรือความไม่ถูกต้องของข้อมูลทางการเงินและบัญชีได้ทันทั่วทั้งนั้น กิจกรรมการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี คือ การอนุมัติ การควบคุม

ทางกายภาพ การจับคู่และการเปรียบเทียบ การตรวจสอบการคำนวณตัวเลข การควบคุมความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารและการสรุปรายการ การควบคุมการสรุปรายการและการผ่านรายการไปยังบัญชีคุมยอด การกระทบยอดบัญชีคุม และการตรวจสอบความถูกต้องกับบุคคลที่สาม

5.3 ข้อค้นพบ

จากการศึกษาแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการควบคุมภายในของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติเป็นไปตามแนวทางการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แต่ยังมีบางส่วนไม่ได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการควบคุมภายใน ในบางประการ ซึ่งมีข้อค้นพบ ดังนี้

1. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการแบ่งแยกหน้าที่ ทั้ง 7 ประการ ทุกเทศบาลได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ
2. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการกำหนดให้มีผู้ควบคุมงาน ทั้ง 3 ประการ ทุกเทศบาลได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ
3. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ทั้ง 7 ประการ ทุกเทศบาลได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ
4. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีวิธีป้องกันสินทรัพย์ให้ปลอดภัย ทั้ง 18 ประการ ที่ควรปรับปรุงมีอยู่ 6 ประการ คือ ไม่ได้จัดสำนักงานมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน ร้อยละ 11.10 การจัดโต๊ะ เก้าอี้ของ คณะกรรมการบริหารและพนักงานของเทศบาล เหมาะสม สอดคล้องกับสายบังคับบัญชา ร้อยละ 16.70 ไม่มีการเก็บรักษาเงินโดยการนำฝากคลัง และยอดเงินฝากคลังไม่ตรงกับบัญชี เงินฝากคลัง ณ สิ้นวัน ร้อยละ 88.90 ไม่มีการเก็บรักษาเงินในตู้নিরภัย ร้อยละ 22.20 มีวงเงินเก็บรักษาเงินวงเงิน ร้อยละ 11.10
5. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการใช้แบบฟอร์มและเอกสาร ทั้ง 4 ประการ ทุกเทศบาลได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ
6. องค์กรประกอบการควบคุมภายใน ด้านการมอบอำนาจ ที่ควรปรับปรุงคือไม่มีการขอเสนอแต่งตั้งประธานกรรมการบริหารและคณะกรรมการบริหารเทศบาล ร้อยละ 11.10

7. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีการอนุมัติ ทั้ง 3 ประการ ที่ควรปรับปรุงคือ การรับ-ส่งเงินเกินกว่า 10,000 บาทไม่มีการแต่งตั้งกรรมการรับเงิน ร้อยละ 16.70 และการถอนเงินฝากธนาคารไม่ได้แต่งตั้งกรรมการครบถ้วน ร้อยละ 11.10

8. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการควบคุมทางการเงินทั้ง 17 ประการ ที่ควรปรับปรุงมีอยู่ 3 ประการ คือ ทะเบียนจ่ายเงินไม่เป็นปัจจุบัน และทะเบียนจ่ายเงินอื่น ๆ ไม่เป็นปัจจุบัน ร้อยละ 27.80 และทะเบียนคุมเงินฝากธนาคารไม่เป็นปัจจุบัน ร้อยละ 16.70

9. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการควบคุมโดยงบประมาณ ทั้ง 10 ประการ ที่ควรปรับปรุงมีอยู่ 4 ประการ คือ มีการจ้างลูกจ้างเกินกว่ากรอบอัตราที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ร้อยละ 11.10 และค่าภาษีโรงเรือน ที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย จัดเก็บได้ไม่ครบถ้วน ร้อยละ 55.60

10. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการตรวจสอบภายใน ทั้ง 5 ประการ ทุกเทศบาล ได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ

11. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีอนุกรรมการตรวจสอบ ทั้ง 7 ประการ ที่ควรปรับปรุงคือ การสุ่มตรวจประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากงาน/โครงการที่เทศบาลตำบล ดำเนินการ ร้อยละ 22.20

12. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการควบคุมสองฝ่ายหรือการตรวจสอบยืนยัน ภายใน ทั้ง 3 ประการ ทุกเทศบาล ได้ปฏิบัติตามอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.00 ทุกประการ

13. องค์ประกอบการควบคุมภายใน ในเรื่องทั่วไป ทั้ง 6 ประการ ที่ควรปรับปรุงคือ ไม่มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลหรือห้องปฏิบัติการในการจัดทำแผนพัฒนา ร้อยละ 22.20

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งนี้

จากการศึกษาแนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีวิธีป้องกันสินทรัพย์ให้ปลอดภัย ควรมีการปรับปรุง คือ ควรจัดสำนักงานมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน ควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ของ คณะกรรมการบริหารและพนักงานของเทศบาล เหมาะสม สอดคล้องกับสายบังคับบัญชาและเพื่อป้องกันการเข้าถึงจากบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเก็บรักษาเงินโดยการนำฝากคลัง ควรมีการตรวจสอบยอดเงินฝากคลังให้ตรงกับบัญชีและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การเก็บรักษาเงินควรจัดเก็บในตู้নিরภัย และวงเงินเก็บรักษาไม่ควรมีเกินวงเงิน

2. การควบคุมภายใน ด้านการมอบอำนาจ ควรปรับปรุงคือ ควรให้มีการขอเสนอแต่งตั้ง
ประธานกรรมการบริหารและคณะกรรมการบริหารเทศบาลและจัดทำไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

3. การควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีการอนุมัติ ควรปรับปรุงคือ การรับ-ส่งเงินเกินกว่า
10,000 บาท ควรมีการแต่งตั้งกรรมการรับเงิน และการถอนเงินฝากธนาคารควรมีการแต่งตั้ง
กรรมการ

4. การควบคุมภายใน ด้านการควบคุมทางการบัญชี ควรปรับปรุงคือ ควรจัดทำทะเบียน
จ่ายเงิน ทะเบียนจ่ายเงินอื่น ๆ และทะเบียนคุมเงินฝากธนาคารให้เป็นปัจจุบัน

5. การควบคุมภายใน ด้านการควบคุมโดยงบประมาณ ควรปรับปรุงคือ ไม่ควรมีการจ้าง
ลูกจ้างเกินกว่ากรอบอัตราที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และมีการติดตามการจัดเก็บภาษีโรงเรือน
ที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ที่จัดเก็บได้ไม่ครบถ้วน

6. การควบคุมภายใน ด้านการจัดให้มีอนุกรรมการตรวจสอบ ควรปรับปรุงคือ ควรมีการ
สุ่มตรวจประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากงาน/โครงการที่เทศบาลตำบลดำเนินการ

7. การควบคุมภายใน ในเรื่องทั่วไป ควรปรับปรุงคือ ควรจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล
หรือห้องปฏิบัติการในการจัดทำแผนพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ด้วยในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดในเวลา จึงได้ทำการศึกษาเพียงเทศบาลตำบล ใน
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษารอบนอกใน
หลาย ๆ จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ